

NEMZETI UJSÁG.

Előzetési díj féltre postán és helyben borítékkal 6 forint, boríték nélkül hazhoz küldve 5 forint e. pénzben.

Megjelenik minden kedden, ésütörtökön, pénteken és vasárnap egy egy. Lapjaink mindenemű hirdeményeket felvesznek.

Alapítá KULTSÁR ISTVÁN táblabíró, kiadja Özvegye.

Tisztán írott ezimeket kérünk. Levelek a szerkesztőségnek czámenzők. Egy egy hasáb-sorért apró betűkkel öt ezüst kr. számítatik.

TARTALOM.

Magyarország és Erdély. Kinevezések, Elöléptések. Nyugalmas. Előleges tudnivalók az 1846ban tartandó 3dik iparműkiállítás tárgyában. — Törvényhatósági tudósítások. Györből (tisztújítás). — Zalából vége (közgy. a visszacsatolt részek ügyében felírás, sörögön ítélő törvényszék a kövágó-örsi gyilkosok ügyében sat. intézetik.) — Budapesti újdonságok. — Vidéki hírek. (Hevesből. Miskolcáról).

Külföld. Pártnyilatkozatok Franciaországban. Észak-amerika.

Társulatok és intézetek. (A Mátyas emléki egyesület pénztárába befolyt újabb adakozások jegyzékének végzete.)

Hirdetések. Gabonár. Pénzkelet. Lotteriahúzások. Dunavízjárás.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

A nmgu magy. kir. udv. kinstár a Schratzenhaler József előléptése s Mayer József meghalozása által megürrült számvevő hivatalnoki szántisztég-állomásokra Kelle János és Zora Demeter alszámvevőket alkalmazta; ezek helyet, ugy szinte Cseffalvay Lajos halála által megürrült alszámvevőség-re, Kiáltosy Theophil, Seosa József, és Denesik Andor ugyan ezen számvevőség járulokait lépteté elő; továbbá Sebastiano vich Imre, Rezi János és Herián Károly díjas számvevőségi gyakoromokokat járulokokká kinevezte; végre az így megürrült díjakat Preszler Ignác, Föderer Adolf és Nagy Ferenc díjtalan gyakoromokokra ruházta.

A nmgu magy. kir. udv. kinstár a soborsini sóhivatalnál megürrült ellenörködő mázsálómesteri állomásra Linczy Antal sószállítási tisztet alkalmazta; továbbá a zemlini sómázsálói szolgálatot Spiegel Ferenc 6-gradiskai só főfelügyelőre; végre az ürességbe jött temesvári sópajtaór-állomást a valamari sófelügyelő Babos Jozsefre ruházta.

Ő es. ap. kir. felsége Schmid Antal fejrtemplomi sóbeszedőt legkegyelm. nyugalomba helyezni méltóztatott.

Előleges tudnivalók az 1846ban tartandó harmadik iparműkiállítás tárgyában.

Mint már ismételve volt szerencsénk tudatni a tisztelt iparos közönséggel, 1846ban fogja a harmadik magyar iparműkiállítás rendezni az iparegyesület. Alapszabályai teszik ezt kötelességévé mindenk előtt, mert midőn azon szabály, miszerint évenként valának a kiállítások tartandók, eltörültezték, akkor ez iparos ünnepek három éves időszakok multára tűzettek ki, s ez időszaknak 1843dik, vagy is utósó kiállításunk éve óta, jövő 1846ban vége szakad. — A közrészvétben továbbá, mely hazai iparműveink iránt a honnak minden osztályaiban, minden vidékein egyeseket úgy, mint társas, sőt hatósági testületeket meleg sáldozatra-kész érzelmekre hevített, köz felhívást vél az iparegyesület igazgató választmányja észrevenni, mely felhívás teendőnkül szabja ki, hogy — melyet mondhatni — az egész nemzetápoló karjaira von, a magyar műiparosságot ismét pontosítsuk össze egy országos kiállításban, miszerint a haza láthatassa kedveltjének előhaladásait, örömet leljen fejlődéseiben és erősödők szerelmében maga, míg gyermekeinek egyikét izmosodni, nemesüliszemléli. Végül az igazgató választmány kedvesen hiszi, hogy magoknak iparosainknak is obajtása szerint eslekvendik, ha alkalmat nyit számokra, hogy kik közülök már veteránok műiparunk mezéjén (ha ugyan ennek nem régi törtésein lehet már veteránokat számlálni?) megint tanúsithassák az ország színe előtt derékségüket, — hogy kik csak első lépést tőnek az iparos haladás pályáján minap, láthatassák a hazával, mi előre nyomultak eredménytelen törekvéseik mellett, hogy kik a legutósó iparos verseny óta állottak iparunk tényezőinek sorába, bebizonyithassák a világ előtt, miképen nem csupán a lekötözött pártolás szárnyai alá bűni jöttek vállalatokkal, hanem inkább van merészségük kiállani a nyílt versenyre, van bátorságuk műveik felett itéletet hallani, s vannak igényeik a közönség helyeslésére, — hogy végül ők mindnyájan, a régiek, az ifjabbak, s az ujonczok, lehetséget nyerjenek olly meggyőződést oltani közönségünkbe, miképen bár a külföldi műipar

igen jeles készítményekkel képes kínálkozni, bár a szükségeknek, kényelemnek, izlésnek és divatnak legkülönbébb czikkelyeivel szoktatta is el piacainkat, még is lehet hazai műiparunknak is sikeresen vinni a közpártfogásért, lehet igényt tartania kedvezésekre, sőt a legtöbbekben lehet hasonlításí bírálókat alábocsátkozni.

Midőn tehát illy kötelességeknek, felhívásnak és érdekeknek engedve, igazgató választmányunk a jövő 1846ban harmadik magyar iparműkiállítást tartani magát elhatározá, s ezt ezennel ismét hivatalosan közüdomásra juttatja: alighiszi, hogy nagy szükség legyen hazánk iparosaihoz, gyárnokai-mesteremberei és iparműveseihez, valamint a népi műipar munkásaihoz buzdító szavakat hosszasan intézni, midőn nagy részint épen az ő javok, boldogulások és érdekeik, (miket ők nálunk is jobban értenek, érznek) szolgálnak főbb indokokul e kiállításokra, s midőn a legközelebb Bécsben tartott iparműkiállítás ragyogó fényessége őket is csaknem kényszeríti, hogy műterelmők és képességök hitelének megszilárdításán igyekezzenek, s egyszersmind hazai műiparunk productivitása iránti közhiedelmet fentartani, sőt erősíteni törekedjenek. —

Jelenleg csak némi előleges tudnivalókat van szerencsénk közleni, — mind azt, mit a kiállítás helye, ideje s egyéb feltételei iránt az egyesület még ezután végezend, igyekvendünk mielőbb s annak idejében utánközleni.

Kérjük tehát a következőket venni ezuttal figyelembe.

1. A harmadik magyar iparműkiállítás a jövő 1846ban fog tartatni; a kiállítani szándékozók kéretvén, hogy munkáikkal törekedjenek akként elkészülni, miszerint a jövő tavasz nyíltával a kiállítványokat be szállíthassák, ha az iparműkiállításnak ezután meghatározandó ideje egy hozná magával.

2. A kiállítás köréhez tartoznak minden Magyarországon, kapcsolt részeiben és Erdélyben, akár hazai, akár külföldi anyagokból készített kézművek és gyártmányok. E szerint minden hazai mesterembernek, gyárnoknak és iparművesnek, tartozzék bár vagy nem valamely czéhhez, lehet a kiállításban részt vennie, készítményei a legremekebbektől kezdve a leegyszerűbbekig, a legkeresettebb izlés és fényezés műdarabjaitól le a mindennapi forgalom közönséges czikkelyeig, mind elfogadtatnak, csak jól legyenek dolgozottak, mert ha azok olly rozsak volnának, miszerint a kiállítás céljával és díszével meg nem férhetőknek itéletnének, vissza fognak utasítani, miszerint a műnek elfogadásában is már egy neme legyen a kitüntetésnek.

Ellenben a szoros értelemben vett művészeti czikkelyek s a mezői gazdaság nyers termékei az iparműkiállítás körébe nem tartoznak. Azonban obajtatik, hogy a már tökéletesen kész iparművekhez, ugy mutatványok a nyers anyagból, mellyből készültek, valamint magok a művek is, kikészítések különböző fokain, oda mellékeltesenek, miszerint a műipar átváltoztatásainak egész menetele szem elébe állíthatassék: és más részről az iparegyesületi természeti és technici gyűjtemények számára példányok kérethessenek. —

Továbbá nem vétethetnek be a kiállításba mustralapok, mustralapok, — sőt inkább a kiállítványoknak, olly tökéletes készítményeknek kell lenniök, mint azok a közhasználatban vannak s arra fordíthatnak. Mintak azonban és hasonlók, mik már önmagokban is iparművek, kiállíthatók. —

3. Kéretnek mind azok, kik műveiket kiállítani szándékoznak, sziveskedjenek előlegesen és jó korán már ez iránt értesíteni az igazgató választmányt, — miszerint a szükséges locálektről, felszerelési kellékekről, stb. jó eleve intézkedések történhessenek.

4. A kiállítványok eladhatására nézve szabad leszzen a kitelt czikkelyeknek eladatniok azon feltétel

alatt, hogy vagy ott hagyassanak a kiállítás befejezéseig, vagy hasonló neműekkel azonnal kicseréltesenek. — Egyébiránt a kiállítás maga ugy fog intézteni, hogy berekesztése valamely vásár második hetére essék, miszerint a vásárosok megvett áruikat azonnal el is vitethessék.

5. Szigoru mű- és díjbírálat nyomán a jövő évben is fognak arany- ezüst- bronz-érdempénzekben, dicséző oklevelekben, és méltányoló megemlítésben állandó kitüntetések osztatni; mire nézve olly intézkedések fognak tétetni, miszerint a mű- és díjbírálatok eredménye még a kiállítás alatt közzé tételhessenek, a díjosztás a berekesztés alkalmával történhessék, a kiállítási jelentés vagy önállólag, vagy legalább az egyesület Heliapjában haladéok nélkül kiadathassék.

6. Az egyesület gondoskodni fog, hogy a beküldés eszközlése a legméltányosabb fuvar-feltételek mellett eszközölthessék, és a mennyiben a kiállítványok már korábban küldetnének be, azok addig is, míg a kiállítási terembe tételhetnek, tűzbiztosan elhelyeztethessenek.

A kiállítási czikkelyek átvétele és visszaadása közben esendő károkért az egyesület állandó jót.

Kelt Pesten julius 21kén 1845.

Csanády, jegyző.

TÖRVÉNYHATÓSÁGI TUDÓSÍTÁSOK.

Györből. Megyei tisztújításunk f. h. 23án nm.

főispánunk böles vezérlete alatt minden kicsapongás nélkül, a legillőbb renddel ment végbe. A választások mind felkiállítás által történtek, a főügyészt kivéve, kire, minthogy Szabó Kálmán, és Dorner Eduard közt a többség kivethető nem volt, szavazni kelle; minek eredménye lön, hogy Szabó Kálmán ugyan megmarasztaltatott hivatalában, de csak hét szótöbbséggel. Egyébiránt előbbi szeretve tisztelt alispánaink a legérzékenyebb szavakkal vevén bucsut hivatalaiktól, s egyszersmind minden további kijelöleléből magukat kihagyatni kérvén, a közbizodalom alkotta ujtisztikar köv. jeles egyénnel egészítették ki. Tudniillik: alispánoknak megválasztattak: Balogh Soma, és Horváth Dániel. Főjegyző lön: Zmeskál István; Iső aljegyző: Koller Eduárd; 2dik Pintér Pál; tiszteletbeliek: gróf Esterházy Ernő, Hunkár Mihály, Sztróckay Gyula, Torkos Kálmán, Vincze József. Főügyész: Szabó Kálmán; alügyész: Ziska János. — A tó-sziget- s csilizközi járásban főszbiró: Kovács Márton; alszbiró: Bezere dy Kálmán. Esküdtek: Horváth János, Vajda Ignác. — Pusztai járásban főszbiró: Bay Antal; alszbiró: Takó István. Esküdtek: Németh Eduárd, Szücs Lajos. — Sokoróaljai járásban főszbiró: Matkovics Zsigmond; alszbiró: Kisfaludy Elek. Esküdtek: Szalay Pál, Szalay Sándor. Főadószedő: Jankó János; aladószedő: Hunkár Beni. Levéltárnok: Kálóczy Mihály. Számvevő: Nagy István. Biztosok: katonai: Noszlopy Pál; mezői Rogoz Kálmán; uti: Kisfaludy Dani, szgbirói ranggal; selymentenyésztési: Grmanecz János, szinte szolgabirói ranggal. Főorvos: Dorner Mihály; tiszteletbeli: Kovács Pál. Mérnök: Király Lajos. — Esti hat óra tájban végződén a választás, a nm. főispán a karokat és rendeket a megyei terembe meghívá, hol az ujonan választott, s illetőleg kinevezett tisztviselők letevék a hivatalos esküt; mi után Balogh Kornél első alispán ismeretes ékesszólással köszönet mondott a benne öszpontosult bizodalomért, s mielőtt székét elfoglalná, szinte magasztos szavakkal buzdítá tisztúrsait a megye javának vele való közremunkálással leendő előmozdítására, s különösen hivatalaiknak minél tisztább lélekkeli viselésére. Másnap a tisztválasztási jegyzőkönyv meghitelesítettvén, elnök főispánnak némelly egyének a középponti tiszteletbeli főbíróra ajánltattak, mellynek szükségesége kétségbe vonhatatlan, s mellynek rendszerezíthetése ugyan a nm. helytartótanácsból már kéretett,

de mineddig meg nem engedtetett, s azért ideiglenesen főispáni kinevezés által váratik annak betöltése. Ez után több táblabírák nevezettek; s ezek közt volt honi irodalmunk egyik közkedvességű nevezetessége, s a magyar tudós társaság azon ernyedetlen munkásságú tagja is, kire e tudós társaságnak közbizodalma nyelvészeti kincsünk összehalmozását, a nagy szótár szerkesztését bízta: t. i. n. t. Czuczor Gergely ur; kinek táblabíráink koszorujában söröltatása által, nemcsak az egy irodalmi gyémánttal ékesíteték, de egy-szersmind nm. főispánunk is tanusítá, milly részvétellel viseltetik a honi irodalom, s ennek kitünő hősei iránt. Végre örömet jelenté a tisztválasztásnak legillőbb renddeli véghez menetelért, s minthogy ezt nagy részben a karok és rendek pontos közremunkálásának tulajdoníthatja, ezért köszönetet mondván, elnöki székét éljen harsogások közt oda hagyta.

Zalából *) (vége.) Szóba hozá ezután Deák Fer. Kraszna, Középszolnok és Zaránd megyék s Kővár vidékének Magyarországhoz visszacsatoltatását megrendelő 1837. é. 21. és a kormány által még most sem teljesített t. cikket; valamint azt is, hogy az említett megyék azért, mert a mult orsz. gyűlésre követekeket nem küldöttek, perbe idéztettek s el is marasztaltattak; azonban a végrehajtás, mint a hírlapokból érthető, az erdélyi kormányzék egyenes utasításából erőszakkal megakadályoztatott, s ezt egy hírlap „komoediának” nevezte. Szólok valamint az említett törvényezik — úgy az irt megyéket elmarasztaló ítélet végrehajtásáért is ő felségéhez alázatos felirást indítványozott, melly felírás pártolására a többi megyék is felszólítatni határozattak. Horváth Vilmos bíró pedig még felül reá bizodalmatlanságot is akart a kormánynak szavaztatni! Azonban indítványa D. F. ur alapos czáfolatára H. Is. kamarás pártolása ellenére megbukott; requiescat in pace!

Ama fényes kiküldöttség, melly Batthyány Imre gróf főispánunktól Kerkápoli István Iső alispán ur vezérlete alatt Pesten elbucuzott, megbízatása teljesítéséről benyújtotta jelentését. Azon lelkes beszéd, mellyel a vezér ur a gróftól üdvözöltte, több példányokban kinyomatni határozottatott. — Ama borzasztó merény, melly mult május 26-án Kővágó-Órsön elküldött, és e lapok 89dik számában „Nekérdek” által már közöltetett, megvizsgálására kiküldött választmány is beadá jelentését, mellyből a már részint elfogatott, részint szabad lábon álló tetteseknek lelekrázó gonoszsága kivilágosodván, a főügyészi vélemény nyomán a czinkosok bünperbe fogatni határozattak; s hogy őket a büntető igazság kara mentül előbb sújtsa, megítélésükre aug. 5-ére rendkívüli büntető törvényszék tartása is rendeltetett. Kerkápoli István első alispán ur nemesszívűségének igen szép példáját adta nemcsak az által, hogy a megyét az agyonvert kath. asszony hátramaradt két árvái gyámoltására felhívta; de leginkább az által, hogy az említett árvákat annyuk halála után tüstint házához vette s őket jelenleg is magánál tartja; s különösen a ve-gyes házasságból származott hat éves leánykát a hazai törvények értelmében kath. hitben neveli! A megye ezen árvák részére az ugynevezett „Inkey hagyományból” évenként és fejenként 50 flot rendelt, mellyeket a kegyes ur ama borzasztó esettől számítva kiván fizettetni — azonban úgy, hogy a leánykát, kit tovább is házában fog tartani, illető és illetendő segedelem ennek javára tökesítessek; a harmadfél éves fiut illetőleg pedig, hogy eddigi járandósága is jövő-dő neveltetésére fordítassék, s mind a két árva megyei gyámság alá vétessék. Hála a nemes szívű jótévőnek! — S. M. indítványára tárgyalás alá vétetett az is, valjon a netalán azon időben Kővágó-Órsön tartózkodó megyei hivatalnokok, tisztessék és különösen a két (kath. és evang.) lelkész ama borzasztó eseményt miért nem akadályozták? H. János különösen a lelkészek ellen is vizsgálódást kívánt. És ez végzésbe is ment volna, ha D. F. igen helyesen meg nem különbözteti az erkölcsi bünt, millyen a kérdésben levő, a polgári büntől; s ki nem fejtí, hogy midőn ez utóbbi a törvény sújtsa — az elsőről csak Istenével számol az ember. S így az említett világi hivatalnokok és tisztessék ellen megyei vizsgálódás határozottatott; az egyháziakra nézve pedig illető hatóságaik határozattak a megye által megkeresetenni. Részünkről elismerjük,

*) Jelen közlés t. rendes levelezőnkől levén, s mint némüleg terjedelmesebbet jónak láttuk ezt befejezőleg adni megszakított Zala megyei előbb közölt tudósításunkhoz; azonban t. I. A. ur lapunk érdekében tett becses ajánlatát igen szívesen s köszönettel fogadjuk, s ajánlata teljesítésére kérjük. Szerk.

hogy egy lelkésznek nemcsak erkölcsi, sőt hivatali szent kötelessége akárminő erkölestelenséget — annál inkább illy borzasztó merénnyel hatalmukban álló fe-gyverekkel, u. m. oktatással, intéssel akadályozni. Hogy ők ezt jelen esetben elmulasztották, az eddigi vizsgálatokból ugyan ki nem sült, de ez a gyűlésben sem állítatott — s mi sem vagyunk hajlandók ezt himni; — azért az érdekeltek nem tennének czéliránytalanul, ha magukat nyilvános uton is a hírlapokban igazolnák.

Midőn az eme szomorú esemény tettesei felett ítélendő rendkívüli törvényszék tagjai kinevezése szóba jött, a vitakozás hevesse lett. Első alispán ur a régi gyakorlat szerint ülnököket akart ajánlani azon megjegyzéssel, hogy jelen esetre ügyes és mennyire lehet közel lakókat volna czélszerű alkalmazni. Azonban C. P. az új szokás szerint, melly e lapokban már megemlített, minden kijelölés és ajánlás nélkül kívánt választani. Meg is kezdetett ezen modorban a kiabálás, de különféle nevek kiáltatván, az elnökség a többséget kivenni nem bírta. S ezért H. K. a régi gyakorlatot kíváná visszaállítani. Azonban S. L. azért, mert az előtte szónokolt öreg! bíró ur, őtet ezen czímmel illetni feledé, iránta személyeskedvén, azon táblabírákat, kik a 2 fr. napidíjra rászorúlnak, s kik szerinte! a régi divatu törvényszékeken csaknem kizárólag szoktak ülnökösködni, kenyeresi táblabíráknak nevezé — és hozzá adá: hogy ha az új divat szerinti törvényszéki ülnökökből némelyek meg nem jelennek — ezen kenyeresdiakat helyettesíteni szinte lehet! Szóltott ő kegyelme még mysticus kitételekben Zala hajnalának némely emberek által történendő meghomályosításáról, mit még D. F. sem értett, és értenisem akart. S így most ismét tudunk valamit, mit eddig nem tudánk, t. i. a kenyeresi bírák létezését! S mivel ez ellen senki szó nem emelt — tehát éljen a kenyeresdiég! Sz. József titkos szavazást javasolt; s ki tudja, mi lett volna a dologból (elnöki rendre utasítás már ugy is szükséges volt, és megis történt) ha D. F. neki véget nem vet, azon javaslatával, hogy csak akkor használtassék titkos szavazás, ha különben a többség kivethető nem volna. És így az új gyakorlat szerint az ülnökök megis választattak. — Lehet-e most már eső-dákoszni, ha tisztujtásaink oly rútlul mennek, midőn néhány ülnököt sem lehet perpatvar nélkül megválasztani. A gyorsírás megyénkbeni tanítására és terjesztésére nézve Iső alispán ur odautasított, hogy egy alkalmas és ezen írásmódban jártas egyénről gondoskodjék, és ezt a jövő évnegyedes közgyűlésnek mutassa be, kivel is szerződés fog kötetni. — Főispáni helytartónk a megye épületeit, különösen az írószobát megvizsgálván, ezen utóbbira javítást indítványozott. Ezen és más javítások tervezésére a jövő közgyűlésből fog választmány kinevezetni, mellyben helytartó ur is részt veend. A Zala-Egerszegen felállítandó kisedővő intézetet, mellynek három ezer néhány száz forintból álló tőkéje a cassino-egyesület felügyelése alatt vagyon — s melly a mindeddig elháríthatlan? akadályok miatt nem létesíthetett, m. helytartó ur pártfogása alá vevén, annak tőkéjét 400 f. e. p. szaporitá, miért is neki köszönet szavaztatott. — Megyei rendőrségünk dícséretére írhatjuk, hogy ez egy többnyire a szomszédhegyilakosokból és egy-pár falusi kanászból álló haramia csoportot, melly több gyilkolásokat, éji és nappali betöréseket és sok lopásokat követett el, fedeztet fel, és a gaz zimborákat kézre is kerítette. Egy szolgabírói ügytelenséget azonban megrovás nélkül nem hagyhatunk. K. L. szolgabíró értvén, hogy a faluban, hol ő lakik, egy szekerén érkezett három gyanus betyár a csapszékben tivornyáz, és böven költ, őket vallatás alá vevé, — s ebből kiszülvén, hogy csakugyan nem alaptalan a gyanu ellenök, őket megkötözve tulajdon szekerükön egy szolgabíró társához, kinek vidékébe a helység tartozik, két adózó kíséretében utnak eresztette. Azonban míg a szeker egy erdőcskében haladna, és az egyik ör a lovakat igazgatná, az egyik bűnös kezén a kötelet elrágván, társait is felszabadította; — és így a gonoszok az öröket leverve, és utfélen hagyva, odább állottak. Sapienti pauca! Jövő évnegyedes közgyűlésünk aug. 18-án veendő kezdetét.

Budapesti újdonságok. Szóltunk nem régiben a nemzeti színház pénztára körüli ellenörködésről, megemlítvén nevezetesen, hogy a jegyzotogató mellé örködésre rendelt két hivatalnok nem mindig és folyvást látható a pénztárnál, mint ez — történhető visszaélések meggátlása végett — kötelességükben állana. E tekintetben Gerenday főpénztárnokot illetőleg azon felvilágosítást kaptuk, misze-

rint neki, agg kora s a színházi pénztár körül eddig szerzett érdemei tekintetéből, megengedetett, maga helyett ellenörül egyik fiát alkalmazni. A miket tehát e tekintetben mondánk, ezek szerint kérjük értetni, s így már most ifjabb Gerenday és Fülöp urakat szólítjuk fel barátságosan, hogy ellenörködésüket legyenek szívesek folyton folytatni, s a pénztártól soha semmi tekintet vagy ürügy alatt el nem távozni. S e figyelmeztetésünket az illetőknek, és általán a nemzeti színház igazgatóságának annál inkább szívére kötjük, mert éppen előttünk fekszik egy tudósítás bizonyos vidéki városból, melly ide vágó s a figyelmet és szemességet felébresztető tényt közöl. Ama vidéki színház igazgatója t. i. jegy-eladólul felfogadott bizonyos egyént, kit város-szerzte igen szegény embernek ismertek. Oda állítaték az új hivatalnok minden ellenörködés nélkül a színházi pénztárhoz, költség-kimelésből egyetlen ember állítatván a bejárásokhoz is jegy-szedőül. Így folyt a dolog évekig, miközben az igazgató kettőt tapasztalt: először hogy az előadások jövedelmei jóformán csökkentek, úgy hogy mind ő maga, mind az egyes színészek, kiknek p. o. jutalomjátékuk volt, minduntalan találtak okot panaszkodásra, mert sokszor tetemes összeggel volt kevesebb az esti jövedelem, mint mennyit a minden helyein tömött ház megtekintése után várni lehet. Második s szinte nevezetes tapasztalás pedig e részben az volt, hogy az említett jegy-kiadó napról napra vagyonosabb, gazdagabb lett, míg utójjára túl tett magán az igazgatón, ki nem egyszer lön kénytelen, hivatalnokához járt pénzt kölcsönözni. Mindnyájan, kiket a dolog érdekelt, gondolkozni kezdettek, s a dolgokat szigorubb vizsgálat alá venni; azonban a gyanuba vett jegy-kiadó iránt legkisebb vád sem emel-tethetett, miután a bevett pénzösszeg a ki- s eladott jegyek számával folyvást pontosan egyezett. Történik egykor, hogy egy ott helybeli becsületes ügyvéd jegyet vált, s a jegy-kiadó kezébe 10 pfrtot ad által, mellyből azonban csak 5 pfrtra eső összeget kap vissza, s felszólítására a jegykiadó megtámadó hangon állítja, hogy kezébe csak 5 pfrtot adott, sőt egy illető 5 pfrtot elő is mutat. A vesztés fél zajt ütni nem akart, s a dolgot abba hagyta; de gondolta magában, leg-alább egy kis figyelemmel leend, nem gyakorlatik-e hasonló csalás mások iránt is. Szemmel tartá több este-ken a pénztárt, s különösen felőlött előtte, hogy bizonyos idegen egyén, titkolózva jár hola jegyszédőkhöz, hol a jegykiadóhoz. Közli a dolgot az igazgatóval, s fortélyosan intézett utána látás által kisul, hogy az említett idegen csakugyan közbenjárói szerepet játszott a jegy-kiadó s szedők között, nevezetesen valahányszor nagyobb számu nézők jelentek meg az előadásra, ezen uton számos már eladott és beváltott jegy vándorolt a jegyszédőktől vissza a pénztárhoz, mellyek itt aztán ujonan eladattak — de természetesen nem az igazgatói pénztár javára. Napvilágra jöttek aztán több hasonló visszaélések és csalások is, mellyek kimutaták módját, miként csökkent az igazgató s a színészek jövedelme folytonosan, s mint nevedekett a jegykiadó jólétben és gazdagságban szinte folytonosan. Eddig szól tudósításunk. Mi történt aztán a czalárd sáfárral, elküldetett e hivatalból, vagy nagyobb és szigorubb ellenörködésről lön gondoskodva, ezt nem tudjuk; mi kétség-telenül mindenek előtt az első javasoltuk volna megtétni, s aztán az utóbbi gyakorlatba vétetni. — Felhoztuk ez eseményt, mert a példán okulni nagyon czélszerű; s nagyon ohajtandó, hogy a magyar ne mindig maga kárán tanuljon. S azért ismételve szorgalmazzuk, hogy nemzeti színházunk pénztára körül is teljes szigorral menjen az ellenörködés. E szorgalmazás senkit sem sérthet, senkit legkevésbé sem gyanúsíthat; sehol a világon nincs pénztárnok ellenörködés nélkül, s legyen bár bemutatva is, hogy azon pénztárnok maga az igazságos Aristides, maga az ártatlan Metellus. Nem azért van ellenörködés, mintha a félt haj már megtörtént volna, hanem hogy meg ne történhessék. A milly kevéssé sürgetjük tehát azt, hogy az agg kora Gerenday kényszerítessék a pénztárnál ellenörködni, szintolly nagyon sürgetjük viszont azt, hogy bárki, vagy bárkik legyenek ez ellenörséggel megbízva, azok folytonosan jelen legyenek, már csak azon okból is, mert a hivattal járó s felvállalt terheket viselni lelkismeretes kötelesség.

VIDÉKI HIREK.

Hevesből. Ugy látszik, mintha az emberek arról kezdenének egy idő óta okoskodni, valjon nem lenne e valaki ott fen, a ki a lesújtó nyomor- s in-ség fellegeit róluk elhárítani tudná. Valóban olykor

szükséges is, hogy az emberek ne csak arról aggódjanak, mint kelljen pazarló életmódjukat kitűnőbbé tenni, hanem egyszersmind arról is, mit fogunk enni holnap. — És tudja Isten, e második epocha az embereket kissé meg is tudja szelidíteni, s az ész nem olly viszketeg túlesapongni a fogalom felett, hanem olly szelid, s áhítatos hangba vegyült „Istenemről” kezd elmélkedni, és még ollykor kitörő hangon azt is halljuk mondani: „Ha vagy ott fen, ki alkotád az egeket, ne tedd tönkre szép teremtményidet, az embereket!” Valóban roppant változat! egypár héttel ezelőtt, bár merre mentünk, zene, tivornyzás, éjeli öröm-zaj háborítá fel a közönséget, és uraim! nem Hevesről beszéltünk egyedül, szólnak az egész nagy kiterjedésű öshazáról; kicsapongó vígjalmak, s zenekar kíséret nélkül még a falu biráit s esküdtjeit sem válánk képesek megválasztani — örömben agyonvervén az izmos torok kortest — vígan dombolva dözsölt az ember mindenütt, mintha még egy mohácsi csapás érczfogai vigyorognának felénk. Most egymást érő tudósítások után, kiváltképen Heves megyénkben gyászt vont magára a viruló természet, gyászt magok az emberek is. Az aratás leverő forrásában megkezdte, több emberek lettek a halál mártaléki; miután már most ismét a szegény nép elalélva bolyong, nem tudja vagyonát, vagy életét mentse e előbb az ember emlékezetét felülmúló vizek árja előtt. — Házak dűlnek rákásra, és a komor vándor előtt a hidak; minden közösülés megszakadt, hogy jajjainkat egymással ne hallathassuk. Borzasztó látvány! vidékeink hetek óta tartó szakadatlan esőzések miatt tengert képeznek; laposabb helyeken, a learatott búzacsomók vízben usznak, s nemcsak ezek, de a lábón állók is már csirába estek, nagyobb részint lepocskolyva, vízbe, sárba. A széna néhol rendről, néhol baglyából sodortatott el a rendkívüli vízár által. A barom szénán istálón tartatik, nem levén a legelőn menedék, elvonulni a mindennapi zápor elől. Amnyit elmondhatunk, hogy hacsak Isten rendkívüli segédleme nem óv meg bennünket, az éhenhalást nem kerülhetjük el; éhenhalást! azon országban, a hol épen két hetek előtt a búza csaknem ingyen árultatott. Megbotránkozunk valóban akarattal ellen is: hogy az olly ország, mely a bőség zsírjában fulad, s még sem képes az annyira felkarolt „eszmélet létrehozására vergődni, hogy takarékos magtárakat állítván, jövőről gondoskodják.” — Nem esoda ha illy hon méltó büntetését nyögi. — De még eszünkbe jut akarattal az is, hogy a midőn alig pár hónap előtt, ezereken kortest vásároltunk, s ezereket eresztettünk le a mindenható gége utjain, hogy szavazatot hangoztassunk minél hatalmasabban: mi sok ezert embert tehetne boldoggá, s az éhenhalástól menté azon öszveg, melyet olly könnyen pazar, s céltalan kezekre bizánk. Az uton utfélen rágalmazott Isten adjon észet, bocssása meg büneiket, kik őt nyomorban kezdik ismerni, és távolítsa el tőlünk a csapást! Éliássy István.

Miskolcz. Julius 23án. Elnehezült az idők viharos járása felettünk, s úgy látszik, a nyomor napjai közelgenek. — Ez előtt néhány hetekkel még — örömben uszotta a szem, ha ez iparüző város utcáin zajgó nép között széttekintve, szemlélé, mint emelkednek a régi roskadó házak helyén a csinos alaku kőépületek, s a kereskedés és mesterség virágzása mint nyilatkozik a díszes boltok szaporodása, s a vidéki népsősület zajgása által. De ha közhelyeken mulatók vegyületét vevők is szemlélkedés tárgyául, a megelégedettek számát az eddiginél bizonytalannal gyarapodottnak találhatók. — A lakosság minden osztályzata fellelé saját örömtanyáját. Átutazó művészek hangversenyei; a Kraudyház nyíltkertében szerencsés eszmével rögtönzött szinkör, a szellemi élvek barátjait; — a város közelében átalakult új sörház, és az idén, vidéki s külmegyciek által is olly igen látogatott tapolczai fürdők, nem kevésbbé a diós-győri hámorok sveiczias ligetei — minden mulatni vágyó életkedvelőt a tulfeszített követelésig kielégítének, s örömrákat nyújtottak; azonban folyó hó 18dik napjától nemcsak csökkent az elégedettek száma, sőt igen nagy részben inségteljes állapotra jutottak a város lakosai. Folyó hó 16ika délutánján a gömöri hegyek felől komoly haraggal vonuló felhők, kiöntvén a Bükkös hegyei közt jéggel vegyes záporukat, a Szinva folyót olly magasra dagaszták, hogy a malmok és folyam medre szélén épült házakat — árjával két lábnyira belepé. — Ez előhirdetője volt azon terhes felhőgomlyokból leszakadt víztömeg pusztításának, mely a következő nap délutánján Miskolcz legszebb részein dűlni kezdett. Aggasztó előérzetek és vészjósló se-

telmek lebegtek a megrémültek ajkain, s a lakosok közt szájról szájra adatott a vészrege. És 18án siralmas valóra ébredtünk. — Mindunnen a bércekről öszszerohányván az egész éjjel ömlő záporár, a Pecze mind két ágát, ugyszinte a nagy éskis Szinva vizét kártékony nagyságig árasztá, melyek a város legnagyobb részét rohanó vész hullámaikkal szerteságuldozák. Dűlő hájaikkal rabolva, szaggatva, sodorva, gátakon áttörve esapongó haraggal gázoltak mindenütt, hol nyílást és űrt találtak. De kivált a Szinva, hol ereje győzött, új irányt törve folyásának, házakat, hidakat, malmokat, fákat, kerteket szétrontva zajgott a városon keresztül. Medrét sok helyen kavicsos s hordányokkal töltvén be, mindenütt, hol akadályokra talált, haragos daczal feltorlasztá hájaikkal, s másutt iszonyu mélységeket nyitott magának. Kiszakasztá a mélyen levert karó zsilipeket, a védfalakat szét dönté, s a legszilárdabb gátokat felvájta, s darab földeket hullámaival ragadt. Majd nagyobb tért nyervén, látszólag esenddel s vad méltósággal hömpölygött — de ezt csak azért levé, hogy földet, hasábokat, butorokat magának zátonyul torlasztahasson, s kártékonyabbul portyázhassék szerte újabb hullámaival, ragadva így mindent árjával mezőkön s félig galandjában rengő szántóföldeken szertedulogott. — Főpont volt a köből erős alapra épült ugynevezett forgóhid, mely a várost derekán kapcsolá össze; rajta számtalan ember, bámulva, remegve, segélyt osztva, s menekülve. Jobbról, balról körültök rohant az ár, alig néhány perczel egy közel ház parti része már összeomlott, s im egy szörnyű pillanat! — a köhid fele a rajta levőkkel együtt a dühöngő habokba sülyed, s legnagyobb részben a szerencsétlenek, rohanó haboktól sodortattak el. Egy siralmas órának két negyede alig telt el, a más oldaloni emeletes köházak is egy része — az alapfalak alja elnyaldostatván — szinte iszonyu porfüst és tompa dörgés közt a habokba rogyott. Illy gyászos jeleneteknek voltunk kénytelenek szemtanui lenni; hát még hova a szem nem hathatott! — A mellék utcák szűk vidékein, különösen a felvégi sorokon, Candí, Szirma, Gordon s Belgrád nevű utcákon, mennyi embert, házat, marhát, butort s takarmányt döntött, s ragadt el mártalékul, mindezt csak most a vész elvonulása után lehet gyanítani. — Eddig a vízbefutlak közül a halva kifogottak száma közel huszra tétetik, s még mai napig is számosan keresik s kerestetik övéiket. Általában többre tétetik a kár háromszázezer forintnál, hát még ha vesszük a közlekedés megszakadásából eredtet. A tengelyeni közlekedés 48 óráig megszünt. Most pedig, midőn e sorokat írom, a Sajó torkolata egészen vízárral borítva. A Pestről jövőeknek — a kövesdi vészen áthatolva, ha Miskolczig jöhettek is — itt kelle időzniök, kivált a Kassa s Tokaj felé utazóknak, mert Miskolcz alatt a töltés átszakítván, csak most köthetelük össze nyomor burúvel. — Ongánál a Bársonyos, Gesztelynél a Hernád, Tornafelé a Bódva rendkívüli kárt okozva, naponkint árad. Helyzetünk valóban siralmas. Nemcsak a pillanat vizsgálja, de még a mezőgazdaság reményeinek szét-dulása és enyészete is — aggasztó és szorult kebellet készítenek a jövő élébe tekintenünk. Igen! „Elnehezült az idők viharos járása felettünk, s úgy látszik, a nyomor napjai közelgenek.”

KÜLFÖLD.

Pártnyilatkozatok Franciaországban.

A dolgoknak 1815dik évben történt nagy változata óta, voltaképen csak egyetlen kérdés létezik, mely Európában minden kedélyt felizgat, minden pártnak jelszót kölcsönöz, s minden politikai s egyházi ügyek bonyolódásait szűli. De az olly kérdés, melynek tökéletes megfelelésében soha egyet nem értendnek. A kérdés ez: Mennyire s milly gyorsan haladhatni a reformok mezéjén? Nem 1789d. óta adatott csak az emberi léleknek a haladás törvénye; mert szinte régi eredetű a tan is, mely a bizonyos jót a bizonytalan jobbnak elcibe teszi, s a tapasztalás, miként nem mindig a leggyorsabb futó ér célhoz. Ha az idő úgy hozza magával, hogy az előrelátott választás lehetlen leend, s az újítások özöne feltartoztathatlanul mindent eláraszt, úgy zendülések történnék, vagy is erőszakos reformok. A visszaélések legyőzetnek, de nem sokáig, s a győzelemmel ismét visszaélnek. Ekkor támadnak a mozgalom s ellenzés nagy pártjai, melyek száz névközt egymást ismét felalálják. Emlékezzünk csak vissza, hogyan találtak meg nyugpontukat a juliusi forradalom Franciaországban s a reform-forradalom Angliában. Guizot és Thi-

ers, Wellington és Peel a sebesen gördő köcsit fel akarák tartóztatni. De zajongó tömeg övedzé őket, mellynek nem elég gyorsan mene, melly az elővigyázatról mitsem akart tudni, s a mérsékletességben rettegést és eselt gyanított. E kevés szavakba lehet foglalni a pártfelekezetek jellemét, mellyek tizenöt év óta a politikai folyam ár tükrén majd feltűnnek, majd alámerülnek. Forradalmak alkalmával t. i. s után, két neme létezik az egyéneknek: egyikük már előre elhatározta magát, sehol meg nem állapodni; ők áttérnek — ha meg kell lenni — az alkotmányos formáról a demokratáira, a köztársaságról az anarchiára, az anarchiáról a katonai despotismusra; semmit úgy nem gyűlölnék mint a békét; ezek képzik a mozgalmi pártot; — a többiek a szabadság s törvénytelenység utjainak ugyan különböző pontjain állanak, de még is a határon innen maradnak, nem hagyják magukat előbbre nyomni, sőt inkább egy pár lépéssel hátrálnak, a rend, jog s mérséklet eszméit segítségül hívják, s különféle árnyékatok között, az ellenállási pártot képzik. E párt kétségkívül, a legszámosabb, a leghatalmasabb s a legfelvilágosodottabb — mert mindazokat egyesíti, kik az eszélyességtől egészen bucsut nem vettek — s még is sokszor legyőzetik; ha máshol nem, legalább a tisztátlan közvéleményben. S vajjon honnan jö ez? Ez onnan jö, mivel az árnyékatok nem egymásba olvadók, hanem egymást kölcsönösen kizárják s elválasztják, míg hosszan folytatott kiömlések s beharckozok után az ellenállás tehetlenné lesz, s a mozgalomnak tért enged. Eznem üres elmélet; ez — nagyon sok helyen — korunk történetének képe. Az örök törvények, mellyek a morális és politikai világban, mint szinte a physikaiban is uralkodnak, nem hagyják magukat áthágatni: azok mindenkit elnyomnak, ki nekik ellenszögül. — Az 1789ki juliusi forradalom, viharok közt felöve, herculesi erejét kevés évek alatt elpazarlá, a directorium idejében már egészen kimerítve volt, s rövid de tettekben dús életét egy genialis despota karjai közt végzé. Az 1830ki juliusi forradalom eleinte sokkal hathatósabb, mint eldődje, (a három napnak semmi ellenképe sincs) sokkal előbb leve bagyadt s hullatag, mivel a háboru, az emberi nem mozgonya, hiányzott. Ezután nem sokára a zendülés megszűnt s változássá alakult, a kiáradt folyam árkaiba visszavért, a szelek lecsendesültek, s mindenki szerencsésen evezhetni reményelt. Europa az első ijedség után váratlanul gyorsan összeszedé magát, s az új állapotnak, a trónra meghívott dynastiának haladéktalan elismerése által, tartóssági biztosítékot nyújtott. Mióta P erier meggyőződése ellen, a pairség örökösödésével felhagyott, az engedményezések pályáján megállapodtak. Mi később történt, az minden kényszerített magyarázat nélkül, mint ellenforradalmi, könnyen megfeythető s megfogható. A republikanusok s legitimisták tanaikat valóítani akarván, dugába dől kísérletek által, a visszahatás folyamát csak sietteték. A szeptemberi törvények az ellenállás zárkövévé levének. Nem sokára elég erősnek érzék magukat, hogy minden veszély nélkül magát a nemzeti örsereget semlegesítsék s az aristokratai irányoknak helyt adjanak. A királyi békerendszere még az 1840. és 1844ki bonyolódások mellett is sértetlenül maradt, s az Angliávali szives egyetértés az ellenzék minden terveit megzavará. Guizot cabinetének öt évi tartóssága által, úgy látszik, a stabilitás eleme is nyert. Mit a pártok e körülmények között a kormányon álló státusfériaiknak előbbi időkből, mint politikai hitöktől elszakadást, szemükre hányanak, nem egyéb, mint a gyakorlati kormánymaximáknak hozott hódolat. (Még nincs elfeledve, hogy Guizot, Thiers s Odilon Barrot 1838|39ben Mol e s a „változtatlangondolat” ellen a coalitio főnökei valának!) A megbánás — mint C a p e f i g u e véli — erény, melly minden korban illő: az tömjény az igazság oltárán. A régi iskola politikájának kevélynek kell lenni, ha látandja, miként a tizenöt évi ellenzék (1815től egész 1830ig — az ismeretes komoediabani szereplő!) a rendségi eszmék előtt magát lealázandja; — ha látandja, miként a második tizenöt évi ellenzék (1830tól egész 1845ig) hiában törekedik a már majd egészen kialudt hamuval befedett forradalmi parázst ismét felélesztetni. Ama hatástalan demonstratiók sorába tartozik a jul. 11kei is, az „alkotványos baloldali bizománytól” származott nyilatkozat, mellynek célja, az ellenállás reorganisatioja végett egy nagy választási mozgalom előidézése. A „Debats” ezen új választásnak szükségtelességét hosszu czikkben mély belátással taglalja. Egyáltalában az új választási felhívásoknak kevés sze-

receséjük van; a dynastiái bal nevében — melynek élén Barrot áll — napvilágot látott nyilatkozat már majd egészen elhangzott; kétségkívül hasonló sorsban részesülend a bal centrumnak, vagyis Thiers pártfelekezetének nyilatkozata. Elmúlt már az idő, midőn a választókat edes esengésű szavakkal elkábítani sikerült; Guizot cabinetének öt évi tartóssága tény, mely az ellenzék tehetlenségének sokkal világosabb tanubizonyosága, mint sem azt a legközelebbi jövődől véletlen történéseinek számításán kívül hagyni lehetne. A „Debats“ a minister-elnök barátainak márt. Iról kelt mindenestre idélt demonstatioi felett következőleg ítélt: „A bal centrum választási nyilatkozatát kibocsátá. Azt még sokkal gyengébbnek és színtelenebbnek találndják, mint magát Odilon-Barrot nyilatkozatát. Benne ugyanazon eszmeszegénység, szinte azon kárhozatos ingadozó styl, szinte azon sikertelen igyekezet, oly szenvedélyeket hazudni, melyeket soha sem érzett. Valójában a két párt főnökei, egy közös fogalom felett megegyezhettek volna: megfontolt ékesszólásuk valószínűleg sokkal nagyobb remeket nem létesített volna; de a közönséget azon unalomtól megmenti, hogy ugyanazon felületességeket kétszer olvasni kénytelenítessék. Részünkről nem szükséges ismételnünk, mit mi Odilon-Barrot nyilatkozata felett mondánk. Hiszen nálatok már kicsinált s senki által kétségbe nem vonható dolog, hogy a baloldal és balcentrum az ulést, mint győzelmek hagyandják oda. Szerintetek Billault az, ki a kutatási jog megszüntetését Angliától megnyerte, s Thiersnek köszönhetni a Rómávali egyezkedések sikerültét s a jezsuiták elszélesztését. Valamennyi törvények, melyek elfogadtattak — azok száma pedig nagy — az ellenzék műve — a titkos rendőri pénzek törvényétől egész a párisi várművek felfegyverzése feletti törvényekig, csak a ministerium vallott kudarcot, s pedig az egyikét a másika után!! Ha ez mind így van s ki merne a felett kétségkedni?! — akkor

meg nem foghatjuk, miért törekedik oly konokul s állhatatosan az ellenzék, oly ministeriumot megdönteni, melynek ügyködéseit vezérli s melynek törvényeket ad?! Nem kényelmesebb-e kormányozni felelősség terhe nélkül? Azonban a bal centrum e kényelemről mitsem akar hallani; sőt a mi több, egész tuzzal a választókhöz fordul. Mi az 1827dik évben vagyunk; Guizot VILLELE helyét tölti be; Thiers a restauratio nagy alkotmányos ellenzékét képviseli (együtt szereplők a 15 évi komoediában!). Hitessétek el azt a néppel, ha tudjátok. Igazán szólva, ez nehéz lesz, mivel magatok sem hiszitek! Mi a bal centrum factumát minden további megjegyzés nélkül hasábjainkba felvesszük; de ezzel abba is hagyjuk. Ha az ellenzéknek úgy tetszenék, ugyanazon phrasissokat egy más cím alatt harmadszor nyilvánítani, úgy mi szavunkat adjuk a közönségnek, hogy ily unalmas ismétlések felett legkevesebb észrevételünk sem leendő. — A legújabb angol lapokban élénk kitérések foglaltak a francziák által Algirban elkövetett barbarismus ellen. A „Times“ Pelissier ezredeséről azt mondja, miszerint megérdemli, hogy mint szörnyeteg megbélyegeztessék, ki hazáját, századát s az emberi nemet így meggyalázá. A párisi lapok, jölehet maguk is kárhoztatják a jun. 1Skai eseményt, még is a londoni sajtónak ezen beavatkozását jó szívvel nem veszik.

Északamerika. Az Uj-Yorkból jul. 1rölkelt hírekkel a következő érdekes tudósítás érkezett: „Nem régiben a Creek-nemzet határain belül az indusok — benszülöttek — nagy tanácsgyülekezetet tartottak, hol a következő törzsökök valának képviselve: a muxcogek, Seminole, Chickasaw, Choctaw, Shawnee, Delaware, Piankeshaw, Osag, Kickarpo, Quapaw, Peolie és Cadoe törzsökök. Jelen voltak még a gyülekezetben: Butler kormányzó, Logan ezredes és Flint hadnagy az egyesült státusok sergéből. Több főnökök tartának beszédet, oda nyilatkozván, hogy ezután a felvilágosodás pályáján kell haladniok,

mindent fehérre tenniök, mi eddig sötét és vérrel szennyezett vala; ezen szándokukat Camanche és Pawnee Mahaw rokonakkal is tudatni elhatározták, s ha az utóbbiak ezen békés nyilatkozatot elfogadnák, úgy a „muxcogek királya“ egy második nagyobb nemzeti tanácsgyülekezetet fog egybehívni. A társulati szellem és békerendszer — mint látjuk — Északamerika öserdeiben is terjed.

TÁRSULATOK és INTÉZETEK.

A Mátyás emléki egyesület pénztárába befolyt újabb adakozások (vége). Udovics Miklós 1 ft; Dreisziger János 1 ft; Goldsmid Simon 20 kr.; Bernhár Justiz 1 ft; Lukaesics 20 kr.; Kletkoszics 1 ft; Roth Abrahám 20 kr.; Ragács István 4 ft; T. Szantován 1 ft; Poroczkay Ignác 1 ft; Peighauzer Gyula 1 ft; Orlovacz József 1 ft; Tertics Bertalan 20 kr.; Rehák 20 kr.; Rehák Mihály 1 ft; Markovics János 20 kr.; Szeckay János 20 kr.; Burány Antal 10 kr.; Fratriesevics János 20 kr.; N. N. 20 kr.; Nigrinyi 20 kr.; Buzás László 10 kr.; Svanda 1 ft; Molnár János 20 kr.; Balás Pál 20 kr.; Paskus Mózes 20 kr.; Spitzer Leopold 10 kr.; Spitzer Jakab 10 kr.; Bosáth Jakab 10 kr.; Simonics János 30 kr.; Pinkovics József 20 kr.; Sirl Nep. János 1 ft; Klem Lőrincz 30 kr.; Polák Adolf 20 kr.; Hajmasy Imre 1 ft; N. N. 1 ft. 501 iv. gyűjtő: Pinkovics Agoston Bács megyei főjegyző, kulpini Sztratimirovics Uros 2 ft; Pinkovics Agoston 10 ft; Porskay Zsigmond 1 ft; Sorocz Sándor 1 ft; Nikolics Konstant 2 ft; Nikolics Mihály 1 ft; Gálk Mihály 1 ft; Roffeld József 1 ft; Punczman János 1 ft; Loos Zsigmond 50 kr.; Veszelnovics István 1 ft; Breeska István 40 kr.; Lőrény Aajos 1 ft 12 kr.; Fogel Keresztély 10 kr.; Bek András 3 kr.; Gyuricsics János 40 kr.; Nikolics Mátyás 1 ft; Breeska István 1 ft; Uliarich Andor 1 ft; Rakics Illés 1 ft; Nagy László 40 kr.; Marczikty 1 ft; Horváth Ferenc 40 kr.; Zdráhal János 5 ft. Összesen 332 ft 39 kr. Hozzá adatván az előbbi kétszeri közlés szerint összegyűlt három darab es. kir. arany és 1277 ft 57 kr. lesz az eddigi összeggel 3 darab es. kir. arany és 1610 ft 36 kr. Pesten julius 14. 1845. Külkey Henrik jegyző, Nádosy István pénztárnok.

Lipthay Sándor vezetése mellett szerkeszti Illucz Oláh János.

Váltótörvényeséki idézés.

Négyesi Szepessy Jánosnak, az ellene Beállító Anasztáz, mint Fellner András elleni végrehajtás utján lett váltó tulajdonosa által 4000 pft. iránt indított váltóügy tárgyalására f. 1845. évi augusztus 30dik napja reggeli 9 órája oly megjegyzés mellett létezik ki, miszerint, ha az érdeklét időben sem személyesen, sem ügyviselője által meg nem jelennek, védelmére a H. r. 214. §a értelmében Dometrovich Demeter zsidó utca 426. sz. a. váltógyvéd nevezetett gondnoknak. Kelt Pesten a kir. e. b. váltótörvényeséki 1845dik évi július 17kén tartott üléséből.

Csödper-szüntetések.

22,737. Pozsonymegye jelentése szerint pozsony-váraljai kereskedő Wellisch M. L. tömege ellen rendelt csöd valamennyi hitelezőkkel történt barátságos megegyezés-következtében bíróság megszüntetett, ugyanez közbírá tétetik. Kelt szentivánhó 17. 1845.

18,590. Bihar megye csödtörvényeséki jelentése szerint, keblebeli táblabíró Dömsödy Ferenc, s neje Matuly Katalin hitelezőivel barátságosan megegyezvén, az ellenök rendelt csödper bíróság megszüntetettnek nyilatkoztatott. Kelt pünkösdhó 21. 1845.

21,741. Zalamegye csödtörvényeséki jelentése szerint, Stockhoffer Rudolf szent-gróti gyógyszerárus ellen rendelt csödper az illető hitelezőkkel kötött barátságos egység következtében bíróság megszüntetettnek nyilvánítván, ezenel kihirdették. Kelt szentivánhó 10. 1845.

C s ö d ö k.

19,824. Torontálmegye csödtörvényeséki felirása szerint Stajdohár József törökbeesi lakos hitelezői csödületének határnapja folyó évi september 4. 2. s 3kára tüzetvén ki, s tömeggondnokká Bunyevácz Miksa th. perügylővé pedig Botka Ferencz tiszti alügysz nevezetvén. Kelt pünkösdhó 27. 1845.

19,031. Vas megye polgári törvényeséki néhai Karcsay Antal hátrahagyott vagyona ellen csödöt határozván, az illető hitelezők megjelenésére f. é. september 11két tüzte ki határnapul, s tömeggondnokká Szabó Lajos szolgabíró, perügylővé pedig újabb Szabó Miklós ügyvédet nevezé, mi is kihirdették. Kelt pünkösdhó 24. 1845.

18,161. Zabolasmegye csödtörvényeséki néhai Klein Abraham keresztúti zsidó hitelezőinek megjelenésére f. évi augusztus 26kát tüzvé ki határnapul, tömeggondnokká Uray Józsefet, perügylővé pedig Horvát Pál hités ügyvédet nevezte, mi is kihirdették. Kelt pünkösdhó 13. 1845.

17,408. Pozsegamegye törvényeséki felirása szerint

Markovich Dániel eserneki urodalom közbirtokosa ellen rendelt csödperbeni megjelenés határnapja f. évi augusztus 21kére tüzetvén ki, tömeggondnokká Percsich Antal alügysz, perügylővé pedig Kovácsich Károly thbi tiszti alügysz nevezetvén. Kelt pünkösdhó 6. 1845.

21,006. Vas megye jelentése szerint Szombathely mezővárosa tanácsa ottam szüsmester Veiszberger Mihály, és neje Ludvai Örsze ellen csödületet határozván, az illető hitelezők megjelenésére f. évi augusztus 5dikét határnapul tüzte ki, ideigleni tömeggondnokká Simon Antalt, perügylővé pedig Horváth Mihály hités ügyvédet nevezvén, ugyanez kihirdették. Kelt szentivánhó 3. 1845.

Csöd építészeti segédállomásra.

A marmarosai kincstári igazgatóságnál a szigethi kir. építészeti hivatalnál a segédk állomás megürült, mellyel 356 ft évi díj, 100 forinttal felérő iótartási járandóság, 15 öl tuzfa, szállás s 24 p. mérő gabna van összekötve. Az ezen állomást elhyni ohajtok az építészeti minden osztályában megkívántó ismeretekről, a hazai nyelvekbeni jártasságokról s erkölcsiségükről szóló hiteles bizonyítványokat a fenemített kincstári igazgatóságnál legfeljebb folyó év aug. 15éig benyújták. 3—3

Megjelent s Pesten

Eggenberger J. és fia

könyvkereskedésében, s általa minden hiteles könyvárusoknál kapható:

Latin-magyar köztanulatos Egyházi Műszótár

koszoruzott pályamunka.

Két körajzjal.

HEROLEXICON POLYMATICUM

Latino-Hungaricum.

Irta Nagy nep. János, szombathelyi megyebeli áldozár, istenes tudományok tanára, a szombathelyi papnevelő intézetben a keleti nyelvek, szentírasi tudományok, és magyar-jog nyilv. oktatója, több megyék th. s a magyar tudós társaság rendes tagja.

Elővételi ára october 1jeig 3 ft; azontúl bolti ára 4 ft p. p. 3—3

A Pesten felállítandó ipar tanoda tanszékekrei csöd-hirdetés.

APesten felállítandó ipar tanodábani első vagy előkészítő osztály — öt — ugyan annyi egyénekkel ellátandó — tanszékekre — folyó évi november 20kán a magyar királyi tudományos egyetem előtt — legfeljebb k. k. határozat következtében — pályázat fog tartatni; ugyan is:

Az első tanító előfoga adni:

- a) A képző osztályban: a mennyiségtant, és ezután a mértant annyiban: hogy a gyakorlati mértant, természettan, erómitan, és építészeti-tan tökéletes felfogásához szükséges előismeretek tanitassanak.
- b) A gazdasági kézműi osztály első évében: ugyan azon tanulmányokat bővebben; végre
- c) ezen osztály második évében: az erómitant.

A második tanító:

- a) A képző osztályban: az általános számvetést.
- b) A kereskedelmi osztályban: a kereskedelmi számvetést, és a könyvvitelt; végre
- c) A gazdasági osztályban: a számvevői tudományt.

A harmadik tanító:

- a) A képző osztályban: a természetrajzát, és pedig mind a három országét.
- b) A kereskedelmi osztályban: a terméki árak ismertetését, és a kereskedelmi földleirást.

A negyedik tanító:

- a) A képző osztályban: a német nyelvtant, nem különben a közönséges életbeli s kereskedési ügyek iránti írásmódot, melly abban álland: hogy ismételvén a magyar nyelvtan főcikkeit, levelezésben és mindennapi életben előforduló tárgyak iránti fogalmazásokban gyakoroltassanak a nevendékek.
- b) A kereskedelmi osztályban: szinte a kereskedésben előforduló ügyek iránti írásmódot, és a kereskedéstant.

Az ötödik tanító:

- a) A képző, gazdasági és kézműi osztályban: a rajztant a tanítványok szükségéhez alkalmazva.

Ezek közül az első és harmadik — 1000; a többi — tanszékek 800 pft. évi fizetéssel vannak ellátva, oly módon, hogy ezen fizetések, minden tíz év mulva, ha az illető tanítók ezen időt az intézetben az előjáróság teljes megelégedésével töltötték el, 100 pftal szaporíthatni fognak. Kelt Pesten julius 21én 1845. Szoblahói Pál m. Elek, a pesti kir. tud. egyetem jegyzője. 2—3

Státuspapírosok árkelete.

Bács julius 24kén.	
5 petes státuskötelezvény	ft p. p. 114 ⁵ / ₁₆
4 " " " " " "	102 ¹ / ₂
3 " " " " " "	78 ¹ / ₂
2 ¹ / ₂ " " " " " "	64 ³ / ₈
1834diki státuskölesön (500 ft p. p.)	792 ¹ / ₂
1839 " " " " (200 ft p. p.)	324 ¹ / ₁₆

Lotteria húzások.

Bécsben, julius 23kán:	37. 73. 74. 34. 49.
Kassán, " " " " " "	23kán: 10. 51. 44. 11. 21.

Dunavizállás.

Julius 26kán: 10 ^o 7 ^o 9 ^o az 0 felett:	
Pest	145—155
Pozsony	100—117
Mosony	90—114
Nagyszombat	101—103
Baja	52—69
Veszprém	80—85
Újbeese	85—90
Miskolez	75—78
Kolozsvár	— 40
Bécs	135—160

Gabonaár váltó garasokban.

Tiszta-buza		Kétszeres		Rozs		Árpa		Zab		Kukoricza	
Jul.	25. (pesti m.)	115	95—98	80—85	75—78	90—96	70—84	56—64	52—54	60—70	90—96
	25. (pozs. m.)	100—117	70—84	56—64	52—54	60—70	70—84	56—64	52—54	60—70	90—96
	22. " " "	90—114	61—72	67—80	45—51	60—70	67—80	52—62	45—51	60—70	90—96
	22. " " "	101—103	—	71—78	41—44	—	—	—	—	—	—
	12. " " "	69—69	42—49	41—42	39—40	—	—	—	—	—	—
	18. " " "	80—85	60—65	50—60	40—45	—	—	—	—	—	—
	18. " " "	85—90	65—70	—	30—40	—	—	—	—	—	—
	16. " " "	75—78	62—65	60—62	45—47	—	—	—	—	—	—
	17. (kis véka)	— 40	— 30	— 25	— 16	—	—	—	—	—	—
	19. (auszt. m.)	135—160	—	—	78—82	64—80	—	—	—	—	—

Részvények árkelete.

Julius 24kén.	
Pesti közép. vasut részv. (500 ft p. p.)	112 ³ / ₈
Nagyszombati " " (100 ft p. p.)	—
Soproni " " " "	110—
Pesti kinczbid részvény (400 ft p. p.)	143—
Eszterházy sorsjegy (40 ft p. p.)	56 ³ / ₄
Bécsi bankrészvény	1627—
Dunagőzhajó " " " " (500 ft p. p.)	696 ¹ / ₂
Bécs-gloggnitzi vaspálya	158—
Budweis-Linz-gmndi " " (200 ft p. p.)	184 ³ / ₄
Eszaki " " " "	212—
Majlandi " " " "	438 ³ / ₄